

Terveydenhuollon periaatteet urheilulääketieteen alalla

Suomen Lääkäriliiton hallitus hyväksynyt 12.10.2000 seuraavan julistuksen urheilulääketiedettä koskevaksi liiton eettiseksi ohjeksi

MAAILMAN LÄÄKÄRILIITON (WMA) JULISTUS TERVEYDENHUOLLON PERIAATTEISTA URHEILULÄÄKETIETEEN ALALLA

Hyväksytty Maailman Lääkäriliiton 34. yleiskokouksessa
Lissabonissa, Portugalissa syys-lokakuussa 1981.

Muutettu Maailman Lääkäriliiton 39. yleiskokouksessa
Madridissa, Espanjassa lokakuussa 1987

sekä 45. yleiskokouksessa
Budapestissa, Unkarissa lokakuussa 1993

ja 51. yleiskokouksessa
Tel Avivissa, Israelissa lokakuussa 1999.

Koska lääkärit osallistuvat kiinteästi urheilulääketieteelliseen toimintaan, WMA suosittelee heille seuraavia eettisiä ohjeita. Niitä noudattaen lääkärit voivat parhaiten täyttää urheilijoiden tarpeet niin, että he ottavat samalla huomioon urheilijoiden terveydenhuollon ja terveysneuvonnan vaatimat erityisolosuhteet.

1. Urheilijoita hoitavalla lääkäriellä on eettinen velvollisuus ottaa huomioon urheilijoille asetetut poikkeukselliset fyysiset ja psyykkiset vaatimukset.
2. Jos urheilija on lapsi tai nuori, tulee lääkärin ensisijaisesti ottaa huomioon urheilijan kasvu ja kehitysvaihe.
  - 2.1. Lääkärin on varmistuttava siitä, että lapsen tai nuoren senhetkinen kasvu ja kehitys sekä yleinen terveydentila kestävät valmennuksen ja kilpailun rasitukset normaalin fyysisen tai psyykkisen kehityksen vaarantumatta.
  - 2.2. Lääkärin on vastustettava sellaisen urheilulajin harrastamista, joka ei ole tarkoituksenmukaista lapsen kasvu- ja kehitysvaiheen tai yleisen terveydentilan kannalta. Lääkärin on toimittava ensisijaisesti lapsen terveyttä ajatellen, eikä hän saa ottaa huomioon kenenkään muun etua tai ulkopuolista painostusta.
3. Jos urheilija on ammattilainen ja saa toimeentulonsa kyseisestä lajista, on lääkärin otettava huomioon asiaankuuluvat työlääketieteelliset näkökohdat.
4. Lääkärin tulee olla tietoinen siitä, että dopingin käyttäminen on vastoin sekä lääkärinvaltaa että WMA:n Geneven julistusta, jossa todetaan, että "potilaan terveys on aina tärkein näkökohta". WMA katsoo, että doping on uhka niin urheilijoiden kuin yleensä nuorten ihmisten terveydelle. Lisäksi dopingin käyttö on vastoin lääketieteen eettisiä periaatteita. Näin ollen lääkärin tulee

vastustaa kaikkia sellaisia keinoja ja menettelytapoja, jotka ovat lääketieteen etiikan vastaisia tai jotka saattavat vaarantaa urheilijan terveyden. Erityisesti on vastustettava

4.1. menettelytapoja, jotka keinotekoisesti muuttavat veren koostumusta tai biokemiaa.

4.2. huumeiden tai vastaavien aineiden käyttöä, riippumatta niiden koostumuksesta ja annostelutavasta. Mukaan kuuluvat myös keskushermostoon pirstävästi tai rauhoittavasti vaikuttavat aineet sekä toimenpiteet, jotka keinotekoisesti muuttavat refleksejä.

4.3. farmakologisia keinoja, jotka saattavat aiheuttaa tahdon tai yleisen mielentilan muutoksia.

4.4. kivun tuntemuksen estäviä toimenpiteitä, jotta urheilija voi osallistua kilpailuun, vaikka vamma tai vaurio muutoin estäisi osallistumisen.

4.5. toimenpiteitä, jotka keinotekoisesti muuttavat urheilijat ikään tai sukupuoleen kuuluvia piirteitä.

4.6. osallistumista valmennukseen tai kilpailuun, kun sen voidaan todeta olevan haitallista yksilön kunnolle, terveydelle tai turvallisuudelle.

4.7. keinoja, joilla suorituskyky saadaan paranemaan tai joilla se pidetään epäluonnollisella tasolla kilpailun aikana. Dopingin käyttäminen urheilijan suorituskyvyn parantamiseksi on epäeettistä.

5. Lääkärin tulee kertoa urheilijalle, hänen huoltajilleen ja muille asianosaisille vastustamiensa toimenpiteiden seurauksista. Hänen tulee valvoa, ettei sellaisia käytetä. Hänen on myös saatava muiden lääkäreiden ja samanlaisia tavoitteita ajavien tahojen kannatus. Lääkärin tulee suojata urheilijaa ulkopuoliselta painostukselta ja ohjata tätä olemaan osallistumatta tällaiseen toimintaan.

6. Urheilulääkärin velvollisuus on kertoa objektiivinen mielipiteensä potilaan kunnosta tarkasti ja selkeästi niin, ettei hän jätä mitään arviostaan tulkinnanvaraiseksi.

7. Kilpa- tai ammattuurheilutapahtumassa lääkäriellä on vastuu päättää siitä, voiko urheilija terveydentilansa puolesta jatkaa peliä tai palata kentälle. Päätöksenteon vastuuta ei saa siirtää kenellekään toiselle ammattilaiselle tai muulle henkilölle. Lääkärin poissa ollessa on noudatettava tarkoin lääkärin antamia ohjeita ja toimittava aina ensisijaisesti urheilijan terveyttä ja turvallisuutta eikä kilpailun lopputulosta silmälläpitäen.

8. Pystyäkseen toteuttamaan eettisiä velvoitteitaan on urheilulääkärin varmistuttava siitä, että hänen auktoriteettiaan kunnioitetaan ja ylläpidetään, etenkin kun on kyse urheilijan terveydestä, turvallisuudesta ja oikeudellisesta edusta. Näistä ei tule tinkiä minkään kolmannen osapuolen etujen nimessä. Edellä mainittujen periaatteiden ja velvollisuuksien vahvistamiseksi tulee urheilulääkärin ja kyseisen urheilujärjestön kesken tehdä sopimus, jossa todetaan, että lääkäriin velvollisuus on puolustaa kansallisten ja kansainvälisten julistusten määräämiä eettisiä periaatteita, jotka lääketiede on hyväksynyt ja joihin se on sitoutunut.

9. Urheilulääkärin tulee huolehtia siitä, että urheilijan oma lääkäri saa tiedon urheilijan hoitoon liittyvistä asioista. Tarpeen mukaan on urheilulääkärin tehtävä yhteistyötä muiden kanssa, jotta hän

voi olla varma siitä, ettei urheilija harjoittele tavalla, joka saattaa olla terveydelle vahingollista, tai ettei hän käytä mahdollisesti haitallisia harjoitusmenetelmiä suorituksensa parantamiseksi.

10. Urheilulääketieteessä, kuten muutenkin lääketieteessä, tulee noudattaa ammatillista luottamuksellisuutta. Urheilijan oikeutta saada lääketieteellistä hoitoa yksityishenkilönä on suojeltava, etenkin jos kyseessä on ammattuurheilija.

11. Urheilulääkäri ei saa osallistua mihinkään sellaiseen sopimukseen, joka velvoittaa hänet rajaamaan tietyt hoitomuodot koskemaan vain yhtä urheilijaa tai urheilijaryhmää.

12. On toivottavaa, että joukkueen mukana ulkomaille matkustavalle lääkärille annettaisiin kohdemaassa oikeudet vapaasti hoitaa erityistehtäväänsä.

13. Urheilusäädöksiä laadittaessa on urheilulääkärin läsnäolo toivottavaa.